

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 6.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,
- egy komplex feladat.

Az egyetemes és a magyar történelemre vonatkozó **feladatnak különböző** korszakokra kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **három** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mind a három megoldását ki kell javítani és azt a – jó választás szerinti – kettőt, illetve egyet kell figyelembe venni, mely(ek)ben magasabb (össz)pontszámot ért el;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13., a 16. és a 17. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani az összpontszámot és az osztószám **(2)** segítségével átszámítani vizsgaponttá. **A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni.**

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). A komplex esszénél három vagy négy tér- és időbeli elemet kell pontozni (T1, T2, T3 és T4). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú és a komplex esszénél 2-2 pont adható.

A komplex feladatok közül az összehasonlító komplex esszénél 2-2 időbeli és térbeli elemért összesen 8 pont adható, a korszakokon átívelő komplex esszénél pedig a feladat témájától függően az időbeli **vagy** a térbeli elemekért 2-2, a másik elemért 2, azaz összesen 6 pont adható. A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A **rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1)** 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A **hosszú és a komplex esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat.** A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (**K2**) és a hosszú, illetve a komplex esszénél (**K3**) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. A rövid és hosszú feladatoknál, illetve a korszakokon átívelő komplex esszénél egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan); az összehasonlító komplex esszé minden egyes elemzése háromelemű: a két összehasonlítandó forrás, illetve eseményeket alakító tényező kapcsán elvégzett rögzítésért 1-1 pont, a hozzájuk tartozó megállapításért pedig 2 (illetve 1) pont jár az alábbiak szerint:

A rövid, a hosszú és a korszakokon átívelő komplex esszéknél:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Az összehasonlító komplex esszéknél:

4 pont akkor adandó, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, és hozzájuk kapcsolódó helyes megállapítást tett.
3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de nem tett helyes megállapítást, vagy ha csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan, vagy ha egyik forrásból sem rögzített tényt, de helyes megállapítást tett.

<p>1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és nem tett helyes megállapítást, vagy ha egyik forrásból sem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.</p>
--

<p>0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.</p>
--

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú, illetve komplex feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után összegezni kell a részpontszámokat, majd ezt a feladatonkénti összpontszámot az osztószám (2) segítségével át kell számítani vizsgaponttá. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni! A feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

Ha ez az összpontszám

- egész szám, akkor nincs teendő;
- törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

III. A feladatlapon összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért (adott esetben egész számra kerekített) pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Ókori Róma (Összesen 4 pont.)

- a) (Elemenként 0,5 pont.)
 A) Actium – 4.
 B) Egyiptom – 6.
 C) Pannonia – 2. (Elfogadható még: Pannónia)
 b) Octavianus (Elfogadható még: Augustus) (1 pont)

2. Szerzetesrendek (Összesen 3 pont.)

- a) 2. (0,5 pont)
 b) 1. (0,5 pont)
 c) (Nursiai) Szent Benedek (1 pont)
 d) koldulórendek (Elfogadható még: prédikáló rendek) (1 pont)

3. A magyar nép őstörténete (Összesen 4 pont.)

Állítás	Kizárólag az A) betűjelű forrás	Kizárólag a B) betűjelű forrás	Mindkettő	Egyik sem
a) Pozitívan viszonyul a magyarokhoz.	X			
b) A vándorló népekre jellemző szállásváltásról tudósít.			X	
c) Állítása szerint a magyarok halászáttal, földműveléssel és kereskedelemmel foglalkoztak.	X			
d) A Kárpát-medencéből kalandozó magyarokat mutatja be.		X		

(Elemenként 0,5 pont.)

- e) Bizánci Birodalom / Császárság (Elfogadható még: Bizánc / Keletrómai Birodalom) (1 pont)
 f) Regino csak ellenségként találkozott a magyarokkal. / Regino keresztény volt. / Az A) forrás szerzőit a magyar nép kereskedelmi szempontból érdekelte. / Az A) forrás szerzőinek népe és magyarok békében éltek egymással. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, ill. más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

4. Katolikus megújulás (Összesen 3 pont.)

- a) jezsuita rend (0,5 pont)
 b) 1. pápa fősege
 2. bűnbocsánat szentsége / gyónás / szerzetesség (Bármelyik két válasz, és fordított sorrendben is elfogadható.) (Elemenként 1 pont.)
 c) 3. (0,5 pont)

5. Bethlen Gábor (Összesen 4 pont.)

Állítás	Csak az A)	Csak a B)	Mindkettő	Egyik sem
a) Bethlen utal a magyar rendi jogok sérelmére.			X	
b) Bethlen utal a harmincéves háborúra a Habsburg-ellenes küzdelemmel kapcsolatban.	X			
c) Bethlen a problémák forrását a kettős királyválasztásban látja.		X		
d) Bethlen közvetlen célként Magyarország és Erdély egyesítését tűzte ki.				X

(Elemenként 0,5 pont.)

e) Bethlen nem kapott török támogatást a háború folytatásához. / A békekötés oka nemcsak a magyar rendek ellenállása / a harmincéves háború alakulása volt. (1 pont)

f) Az Oszmán Birodalom nem volt érdekelt Magyarország helyreállításában / megbízhatatlan szövetséges volt. (1 pont)

(Az e) és f) kérdésre adott válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, ill. más helyes válasz is elfogadható.)

6. Szövetségi rendszerek (Összesen 4 pont.)

a) 2., b) 3. (0,5-0,5 pont)

c) Egyiptom (Elfogadható még: Szudán.) (1 pont)

d) Németország / Német Császárság (1 pont)

e) Egyszerre utal békére és háborúra / háborús győzelemre. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, ill. más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

7. A dualizmus kori Budapest (Összesen 4 pont.)

a) A belső vándorlás. / A beköltözés a városokba. / A városiasodás. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

b) 1. Az asszimiláció. / A magyarosodás. 2. A beköltözők jelentős része magyar volt. (A válaszok fordított sorrendben és más megfogalmazásban is elfogadhatók.) (Elemenként 1 pont.)

c) 3., 5. (Elemenként 0,5 pont.)

8. Sztálini gazdaságpolitika (Összesen 8 pont.)

Állítás	Plakát(ok) betűjele		
a) Munkaversenyre hív fel.	E		
b) Új munkaerő bevonását hirdeti az iparba.	B		
c) A fejlődés állítólagos ellenségeit is megjeleníti.	B	F	
d) Megjelenik rajta a személyi kultusz	C		
e) A kollektivizálás eredményét mutatja.	A	D	
f) Az 1930-as évek valamely fő szovjet exportcikkét is mutatja.	A	E	
g) Köztulajdonban lévő termelőeszközöket is megjelenít.	A	B	E

Az egy sorba beírt betűjelek fordított sorrendben is elfogadhatók. (Elemenként 0,5 pont.)

h) 2., 4. (Elemenként 0,5 pont.)

i) Az egyszerűbb munkakörülmények / öltözék miatt. / A gépek hiánya miatt. (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható, ill. más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

9. Klebelsberg oktatáspolitikája (Összesen 4 pont.)

a) (Elemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

A forrás betűjele	Az iskolatípus sorszáma
A)	1.
B)	8.
C)	3.

b) Az ország rossz gazdasági helyzetére. / A pénzügyi források hiányára. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

c) Azzal, hogy Magyarország nem maradhat le a többi, térségbeli országhoz képest. / A kultúrfölény fenntartásának szükségességével. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

d) Bethlen István (0,5 pont)

10. A Kínai Népköztársaság létrejötte (Összesen 4 pont.)

a) 1 – A, 2 – D. (Elemenként 0,5 pont.)

b) a szovjet blokk / tábor országait, vagy a kommunista / szocialista országokat (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

c) (A B) betűjelű) Versenytársként tekint a Szovjetunióra. / (A C) betűjelű) Szövetségesként ábrázolja őket. (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

d) harmadik világ / fejlődő országok (1 pont)

11. Kádár-korszak (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 1. növekedett a fogyasztás / egyre többen vásároltak tartós fogyasztási cikkeket.

2. sokan vállaltak másodállást / kialakult a második gazdaság.

(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatóak, tartalmilag hasonló, más helyes válaszok is elfogadhatók.)

b) infláció / pénzromlás / az árak növekedése

c) Hozzájárultak a rendszer népszerűtlenné válásához / a rendszerváltáshoz. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

12. Nemzetiségek a mai Magyarországon (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

a) 1. E,

2. D,

3. B,

4. A,

5. F.

b) 1.

c) 1. A településen élő németek aránya eléri a 20 százalékot.;

2. A helyi nemzetiségi önkormányzat kéri. (A válaszok fordított sorrendben és más megfogalmazásban is elfogadhatók.)

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Kereszténység a 4. században

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kereszténység államvallássá válását és annak hátterét mutatja be a Kr. u. 4. században.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a milánói ediktum (313) évszámát vagy az államvallássá válás idejét (4. sz. vége), és rögzít egy térbeli elemet a témával kapcsolatban (pl. Palesztinában alakult ki a keresztény vallás, kezdetben főként a birodalom keleti részeiben terjedt el, főként a városokban terjedt gyorsan).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. államvallás, egyház, zsinat, hitelv.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tény a képekkel kapcsolatban (pl. a 4. század előtt a keresztények katakombákba kényszerültek, a 4. századtól kezdve épültek bazilikák), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az üldözések megszűnése tette lehetővé a templomépítést; a bazilikák a római kori csarnokok mintájára épültek).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a niceai zsinaton vita zajlott a különböző irányzatok között; a császár közvetítő szerepet töltött be; a birodalom mindkét részéről érkeztek papok), és megállapítja, hogy egységesítették a hitelveket / elfogadták a Szentháromság tanát.	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Nagy Konstantin a milánói ediktumban engedélyezte a keresztény vallás gyakorlását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezzel véget vetett a keresztény-üldözésnek; egy látomásra hivatkozott; saját hatalmának megerősítésére törekedett azzal, hogy maga mellé állította a keresztényeket; ezután indulhatott meg az egyházszervezet kiépülése).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Theodosius császár államvallássá tette a kereszténységet, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. üldözni kezdte a pogányokat; betiltotta a pogány szertartásokat / intézményeket; birodalma egységének fenntartását próbálta biztosítani).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

14. New Deal		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az állam gazdasági szerepét a válságkezelésben a New Deal példáján keresztül mutatja be az 1930-as években. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a világgazdasági válság 1929–1933 között zajlott / a tőzsde összeomlása 1929-ben történt / Rooseveltt 1933-tól lett az USA elnöke, és rögzíti a téma egy térbeli vonatkozását (pl. a válság a New York-i tőzsde összeomlásával kezdődött, az egész világra kiterjedt, a válság az USA mellett Németországot érintette a leg súlyosabban).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. piac, válság, munkanélküliség, tőzsde.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a karikatúra egy lényegi elemét (pl. a kormány szórja a pénzt; a kormány költekezését kritizálja), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Rooseveltt célja az állami beavatkozás volt a gazdasági folyamatokba; az állam megrendelőként lépett fel; az állam fizetőképes kereslet megteremtésére törekedett; az USA jelentős költségvetési tartalékokkal rendelkezett).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. fellépést tervez a spekulánsok ellen; az USA-ban a magántulajdon sérthetetlen), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a tőzsdei spekulációk vezettek a válság kirobbanásához; tőzsdefelügyelet létrehozásával szabályozták a tőzsde működését; a piacgazdaság az állami beavatkozás ellenére sértetlen maradt, a szabadságjogok biztosítása mellett kerülhetett csak sor állami beavatkozásra).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az állam (köz)munkalehetőségeket biztosított, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel a munkanélküliség csökkent; felállították a Polgári Tartalékhadtestet; nagy infrastrukturális beruházásokba fogtak; a szakszervezeti jogokat bővítették; minimálbért vezettek be; a beavatkozások célja a fogyasztás / vásárlóerő növelése volt;).	0–3
	E2 Rögzíti a New Deal legalább egy további fontos intézkedését (pl. bankzárlat; pénz leértékelése; a „tisztességes verseny” támogatása; farmerek kártalanítása; termelés szabályozása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megvédték a megtakarításokat; jóléti államot építettek; az amerikai központi bank működését az elnök felügyeli; támogatták a külkereskedelmet; az intézkedések az állam eladósodásával jártak).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

15. Aranybulla		(hosszú)
Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az Aranybulla intézkedéseit, és az intézkedések háttérét mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti az Aranybulla kiadásának dátumát (1222).	0–2
	T2 Rögzít egy térbeli elemet (pl. az Aranybullát Székesfehérváron adták ki, II. András szentföldi hadjárata után került rá sor, utal a király hódító hadjárataira).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. király, (királyi) vármegye, birtok, kiváltság.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi szakkifejezéseket: pl. báró, köznemes, regálé, szerviens.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a birtokadományozásokkal a várnépek és udvarnokok / ispánok és várjobbágyok jogai sérültek; a királyi várszervezet bomlásnak indult), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a trónharcok miatt / a haderő biztosítása miatt került sor a földadományozásra; a királyi vármegye nemesi vármegyévé kezdett átalakulni; a jogsérelmet szenvedett társadalmi csoportok követelték az Aranybulla kiadását).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a tömeg célja a főurak megfosztása hivataluktól és birtokaiktól; az Aranybulla célja a Szent István király korabeli kiváltságok helyreállítása volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tömeg a szervienseket jelentette; az elégedetlenség kiváltó oka volt, hogy II. András feleségének, Gertrúd rokonainak / idegeneknek is juttatott kiváltságokat; a birtokadományozások következtében a szerviensek féltették a birtokaikat és korábbi szabadságukat; a főúri hatalmaskodások eredményezték a felháborodást).	0–3
	F3 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a szabad végrendelkezés jogát – a leánynegyedek kivéve – a szerviensek számára; csak a nemzetség kihalása – és végrendelet hiánya – esetén szálltak vissza birtokaik a királyra; a szerviens váratlan halála esetén közeli rokonai örökölnék), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel a király megerősítette őket birtokaikban; a háramlás lassult / a király nehezen tudta érvényesíteni).	0–3
	F4 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a pénzrontást tiltotta; a pénz minőségének javítását írta elő; tiltotta a zsidók és izmaeliták részvételét a királyi jövedelmek kezelésében), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. a pénzrontást II. András szentföldi hadjárata / adósságai fedezésére használta; a regálék bérbeadásával az egyház és a nemesség érdekeit is megsértette; nem keresztényeknek adta bérbe a regálékat; később sem tartotta be az ígéreteit).	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzít kettőt a szerviensek Aranybullában megjelenő – és a forrásokban nem szereplő – kiváltságai közül (pl. adómentesség, bírói ítélet nélkül nem voltak elítélhetők, csak az ország védelmére voltak kötelesek katonáskodni, nem voltak kötelesek a királyt elszállásolni), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. a szerviensek a birtokadományozások következtében bárói függésbe kerülhettek / jobbágyi sorba süllyedhettek; aki nem hadakozott a szerviensek közül, annak adót kellett fizetni; csak a király ítélkezhetett felettük / a bárók hatalmaskodtak felettük; a királyi haderő jelentős részét a szerviensek adták; külföldi hadjáratra a király pénzén mentek).	0–3
	E2 Rögzíti az ellenállási záradék lényegét (pl. ha az uralkodók megsértik az Aranybulla pontjait, akkor hűtlenség / felségárulás vétke nélkül a bárók / a főpapok / a nemesek fellázadhatnak a király ellen), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. ez a biztosíték az Aranybulla betartására; ez a jog hasonlóságot mutat a nyugati / angol mintákkal; kezdetben csak a bárókra / méltóságviselőkre vonatkozott; később az egész nemesség rendelkezett ezzel a joggal; a királyok ennek ellenére gyakran nem tartották be az Aranybullát).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy a szerviensek később a nemességbe olvadtak be / a szerviensek és a nemesek jogilag egyenlővé váltak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a várjobbágyok egy része is a nemességbe olvadt be; a későbbiekben önálló igazságszolgáltatásra tettek szert; a királyi vármegye helyén fokozatosan létrejött a nemesi vármegye; az Aranybulla korában nemeseknek még a bárókat nevezték), vagy megállapítja, hogy ezek a kiváltságok később sarkalatos nemesi jogokként rögzültek.	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

16. Az állam gazdasági szerepe (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a mai magyar államháztartás szerkezetét és bevételeit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Megállapításai a rendszerváltás utáni korszakra vonatkoznak.	0–2
	T2 Megállapításai Magyarországra vonatkoznak.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. állam, gazdaság, pénz, adó.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. költségvetés, járulék, társadalombiztosítás, személyi jövedelemadó.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tény a táblázatban szereplő adatokkal kapcsolatban (pl. a fejlett országok GDP-jének közel felét teszi ki; Magyarország államháztartási kiadásai a GDP arányában a fejlett országokéhoz hasonló), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez korábban jóval alacsonyabb volt; megemlít legalább két, az államháztartásból finanszírozott állami feladatot: intézményrendszer fenntartása, közjavak biztosítása, gazdaság stabilizálása, újraelosztás).	0–3
	F2 Rögzíti, hogy 2010-től kezdve a jövedéki adóbevételek fokozatosan növekedtek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek oka, hogy fokozatosan emelték a jövedéki adók mértékét; oka lehet a fogyasztás növekedése is; a jövedéki adók az üzemanyagot / dohánytermékeket / alkoholt terhelik; részben a luxus / egészségkárosító fogyasztást büntetik; a jövedéki adó a fogyasztási adók közé sorolható).	0–3
	F3 Rögzít egy lényeges tény a táblázat alapján (pl. a munkavállaló bruttó béréből összesen 18,5% járulékot vonnak le; a munkavállaló bérét 10% nyugdíj- / 7% egészségbiztosítási / 1,5% munkaerőpiaci járulék terheli), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a járulékok az egészségbiztosítási / nyugdíjbiztosítási rendszer működtetésének költségeit biztosítják; többek között a járulékoknak köszönhetően Magyarországon a munkára rakódó terhek viszonylag magasak).	0–3
	F4 Rögzíti, hogy a gazdálkodó szervezetek / vállalkozások társasági adót fizetnek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a társasági adó a jövedelemadók csoportjába tartozik; a társasági adót a vállalkozások jövedelmeire vetik ki).	0–3
	E1 Rögzíti az államháztartás legalább két alrendszerét (központi költségvetés / egészségbiztosítási alap / nyugdíjbiztosítási alap / önkormányzatok költségvetése), és ezekkel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a központi költségvetés a kormányzati hatáskörben ellátott állami feladatok finanszírozására szolgál / a kormányzati kiadásokat fedezi; a nyugdíjalap a nyugdíjrendszer	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	költségeit finanszírozza; az egészségbiztosítási alap az egészségügyi ellátást finanszírozza; az önkormányzatok költségvetése a helyi önkormányzatok működését finanszírozza részben).	
	E2 Rögzíti az államháztartás legfontosabb bevételei között a személyi jövedelemadót (szja), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az szja a jövedelemadók közé tartozik; Magyarországon jelenleg egykulcsos; más országokban létezik progresszív típusú is; az aránya Magyarországon jelenleg 15 százalék).	0–3
	E3 Rögzíti az államháztartás legfontosabb bevételei között az általános forgalmi adót (áfa), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az áfa a fogyasztási / közvetett adók közé tartozik; Magyarországon jelenleg a legtöbb termék esetében 27 százalék).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

17. Választójog és választási rendszer (komplex – korszakokon átívelő)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a választójog és a választási rendszer átalakulását mutatja be 1920-tól a napjainkig a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít két lényeges dátumot a második világháború végéig tartó időszakból (pl. a Tanácsköztársaság bukása: 1919. augusztus 1., Horthy kormányzóvá választása: 1920, Bethlen miniszterelnöki kinevezése: 1921, választójogi rendelet: 1922, a háború vége Magyarországon: 1945. április).	0–2
	T2 Rögzít két lényeges dátumot a második világháború utáni időszakból (pl. választások: 1945, kékcédulás választások: 1947, a kommunista diktatúra kiépülése: 1948 / 1949, a rendszerváltás: 1989–90).	0–2
	T3 A téma kifejtése során ügyel a kronologikus szerkesztésre, és megállapításai Magyarországra vonatkoznak.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. választójog, választási rendszer, országgyűlés, demokrácia.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. nyílt / titkos szavazás, egypártrendszer / többpártrendszer, választókerület, lista.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a táblázat egy lényegi adatát (pl. iskolázottsági cenzust vezettek be – a férfiaknak is; a nőknél emelték az életkort), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. csökkent, a választásra jogosultak aránya; ezzel szűkítették az addigi általános választójogot; először rendeletben vezették be / utólag foglalták törvénybe; a nőkre szigorúbb feltételek vonatkoztak; a választójogot többéves egy helyben lakáshoz is kötötték).	0–3
	F2 Rögzít egy lényegi elemet a forrásból (pl. Klebelsberg a választójog szűkítése mellett érvel; az iskolázatlanságot hozza fel érvként; tartott a szélsőséges pártok demagógiájától), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Tanácsköztársaság megismétlődésétől tartottak; tekintélyelvű rendszert / korlátozott parlamentarizmust hoztak létre; ez a rendszer Európában anakronisztikusnak számított).	0–3
	F3 Rögzíti a választási rendszer egy lényegi elemét (pl. egyéni választókerületek és listák is voltak; vidéken nyílt lett újra a szavazás; a nagyvárosokban helyi listás szavazás volt), és ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy ez biztosította a kormánypárt leválthatatlanságát (a választójog szűkítése mellett).	0–3
	F4 Rögzíti az 1945-ös választójog egy lényegi elemét (pl. újra általánossá tették a választójogot; a választáson csak demokratikusnak minősített pártok indulhattak; kizárták a választójogból a németeket / az előző rendszer híveinek minősítettéket), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megszűnt minden iskolázottsági / egy helyben lakási feltétel; a nőkre és a férfiakra egyformán vonatkozott; a jobboldali pártok gyengítését is szolgálta).	0–3
	F5 Rögzíti az 1945-ös választási rendszer lényegét (pl. megyei és országos listák alapján történt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. szakítottak az egyéni választókerületek hagyományával; fontosabbá váltak a pártok, mint a politikusok személye; viszonylag ismeretlen politikusok indultak).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma- központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a kommunista diktatúra időszakában egypárt-rendszer működött, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a választások csak formálisak voltak; hivatalosan a Népfront jelöltjei indultak; időközben áttértek az egyéni választókerületi rendszerre; 1985-ig csak egy-egy jelölt indult kerületenként).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a rendszerváltáskor helyreállították a többpárt-rendszert, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt tekintették a demokrácia alapjának; ennek megfelelően módosították az alkotmányt).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy vegyes választási rendszer lépett érvénybe, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az egyéni választókerületekben a többségi elv érvényesül / a területi és az országos listákon az arányos elv érvényesül; a területi listákra közvetlenül lehetett szavazni; az országos listáról a töredék-szavazatok arányában kaptak a pártok mandátumot).	0–3
	E4 Rögzít egy lényeges tény a választások lebonyolításával kapcsolatban (pl. a választás kétfordulós lehetett az egyéni kerületekben; a jelöltállításhoz ajánlások voltak szükségesek; a választást kampány – és kampánycsend – előzte meg; 4 – később 5	0–3

	– százalékos parlamenti küszöb volt érvényben), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez lehetőséget biztosított a pártok együttműködésére; több párt tudott elindulni, mint ahány bejutott az országgyűlésbe; a pártok állami támogatásban részesültek; ez a kormányozhatóságot segítette / a szélsőségeket próbálta kizárni).	
	E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22

18. Polgári nemzetállam: Németország és Magyarország (komplex – összehasonlító)

Szemponatok	Műveletek tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a német és a magyar polgári nemzetállam megteremtését és jellemzőit veti össze a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a Német Császárság megalapításának dátumát (1871).	0–2
	T2 Rögzíti a kiegyezés dátumát (1867).	0–2
	T3 Rögzíti Németország korabeli történetének két térbeli elemét (pl. a kisémet egység valósult meg, Poroszország egyesítette a német területeket, fővárosa Berlin).	0–2
	T4 Rögzíti a Magyarország korabeli történetének két térbeli elemét (pl. az Osztrák–Magyar Monarchia egyik alkotóeleme volt, Erdéllyel egyesítették, fővárosa Budapest).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. nemzetállam, polgári állam, alkotmány, népképviselő.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. polgári házasság, felelős kormány, választójog, liberalizmus / nacionalizmus.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a német császár egy lényegi jogkörét (pl. törvényhozás összehívása és felosztatása; kancellár kinevezése, törvények aláírása), rögzíti a magyar király egy lényegi jogkörét (pl. törvényhozás összehívása és felosztatása; miniszterelnök – és miniszterek – kinevezése; törvények szentesítése), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. mindkét uralkodó alkotmányos monarchia feje volt; a német császárnak nagyobb szabadsága volt a kormányfő kinevezésében – a kancellár nem volt felelős, a miniszterelnök igen; mindkét uralkodót kötötte az ellenjegyzés intézménye / egyik uralkodó sem volt felelősségre vonható; mindkét uralkodó figyelmen kívül	0–4

	<p>hagyhatta a politikai erőviszonyokat / mindkét uralkodónak – a többi alkotmányos monarchiához képest – széles volt a jogköre).</p>	
	<p>F2 Rögzíti a német polgári házasság egy elemét (pl. csak anyakönyvvezető kötheti; tilos előtte egyházi házasságot kötni; felbontható), rögzíti a magyar polgári házasság egy elemét (pl. csak polgári tisztviselő kötheti; tilos előtte egyházi házasságot kötni; felbontható), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a két jogszabály lényegileg megegyezik; elfogadásuk az ún. kultúrharc része volt; mindkét állam igyekezett visszaszorítani a – katolikus – egyházat; az állam és az egyház elválasztásának egyik lépése mindkét országban).</p>	0–4
	<p>F3 Rögzíti, hogy Németországban (férfiakra kiterjedő) általános választójog volt érvényben, rögzíti, hogy Magyarországon (vagyon / jövedelmi / műveltségi) cenzusos választójog volt érvényben, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. mindkét esetben népképviselőnek tekintették a választójogot; a német választójog kifejezetten haladónak, a magyar a korral egyre inkább elmaradottnak számított; a német választójog előrelépésnek, a magyar az 1848-as állapot helyreállításának tekinthető; felelős kormány híján a német általános választójog sem teremtett lényegesen demokratikusabb államot, mint Magyarországon a cenzusos).</p>	0–4
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás</p>	<p>E1 Rögzít egy lényeges tény a Német Császárság megalakulásával kapcsolatban (pl. dinasztikus egyesítés történt; a porosz–francia háború eredménye volt), rögzít egy lényeges tény a magyar államhatalom helyreállításával kapcsolatban (pl. az uralkodóval kötött kiegyezéssel történt; háborús vereségek is kényszerítették ki; az 1848-as alkotmányt állították helyre), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. mindkét esetben az 1848-as egyesítés kudarcából vonták le a tanulságot; mindkét esetben az országterület helyreállításának tekintették; mindkét esetben dinasztikus megoldás született; mindkét esetben a nemzeti törekvések célja valósult meg; a német esetben új birodalom megalapítása, a magyarban a birodalmon belüli önállóság helyreállítása történt).</p>	0–4
	<p>E2 Rögzít egy lényeges tény Németország területi felépítésével vagy közigazgatásával kapcsolatban (pl. Németország szövetségi államként működött; Poroszország túlsúlya érvényesült), rögzít egy lényeges tény Magyarország területi felépítésével vagy közigazgatásával kapcsolatban (pl. Horvátország Magyarország társországa volt; egységes megyerendszert vezettek be), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Magyarország Németországnál egységesebben igazgatott / központosítottabb állam volt; Németországban fennmaradtak a dinasztikus tartományok, míg Magyarországon lebontották a rendi közigazgatást).</p>	0–4
	<p>E3 Rögzíti, hogy Németország zömmel német nyelvű volt / csak lengyel kisebbséggel rendelkezett / jelentős német népesség élt az országon kívül, rögzíti hogy Magyarország lakosságának kb. a fele nem magyar anyanyelvű volt, és ezekkel kapcsolatban</p>	0–4

	összehasonlító megállapítást tesz (pl. Németországban nem volt jelentős nemzetiségi konfliktus, Magyarországon jelentős szerepet játszott; mindkét állam nemzetállamként tekintett magára és ekként viselkedett; Németország államok egyesítésével jött létre, Magyarország történelmi államalakulatból lett nemzetállammá; Magyarországon megkülönböztették a politikai nemzetet és a nemzetiségeket, Németországban ilyen különbségtételre nem volt szükség).	
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–4
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		22

A feladatlapon szereplő források (kép, adatsor, térkép) lelőhelyei:

- <https://www.sporcle.com/games/sixte105/click-the-roman-empire-province>
- <https://nypost.com>
<https://www.telegraph.co.uk>
<https://www.expedia.com>
- Abel Faivre, Le Rire, No. 14,9. May1903.
- Budapest története IV. Szerk.: Vörös Károly. Budapest, 1987.
- <https://hu.pinterest.com/pin/46133755570840929/>
<http://russiatrek.org/blog/art/soviet-anti-religious-propaganda-posters/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Military_history_of_the_Soviet_Union#/media/File:Rkka.jpg
<http://www.newsmov.biz/collective-farm.html>
<https://www.flickr.com/photos/13998411@N02/1578784571/>
<http://collections.vam.ac.uk/item/O111954/victory-of-the-5-year-poster-tzivchinskiy-nv/>
<https://web.stanford.edu/~gfreidin/images/art/construction-workers2stalin.jpg>
- https://www.researchgate.net/figure/Josef-Stalin-and-Mao-Zedong_fig3_249564437
- <http://ludas-matyai.com/1979-augusztus-16/>
http://ujkor.hu/wp-content/uploads/2017/09/fgy_tort_erttsegi_11_mjkII_v1_2005-2016.pdf
https://www.tenyleg.com/index.php?action=recordView&type=places&category_id=3049&id=178529
- <https://travelingwithlyn.com/tag/catacombe-2/>
https://it.wikipedia.org/wiki/File:Aquileia_basilica.jpg
- Carey Cassius Orr &. Chicago Tribune, 1934.
- Merényi Zsuzsanna – Vasné Botár Ágnes – Fritz Sepulveda Pablo Arnoldo: Iránytű a pénzügyekhez. Budapest, 2016.
- https://www.nav.gov.hu/nav/szolgaltatasok/adokulcsok_jarulekmertek/fizetendo_jar
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/adozas/igy-emeli-a-jovedeki-adot-a-kormany.169907.html>
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qse006g.html?down=60